

Предмет: математика

Разред: пети

Циљ предмета у датом разреду: Циљ наставе математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Потребан прибор и опрема за ученике: Свеска са квадратићима А4, свеска за писмене задатке, сет лењира, шестар, графитна и хемијска оловка, гумица.

Препоручена литература за ученике који желе више да знају: Математички лист, Мислиша за 5. разред

ОБЛАСТ / ТЕМА	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ	НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ СТАНДАРДА И ИСХОДА
ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	Ученик је у стању да: – израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); – примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9,	Својства операција сабирања, множења, одузимања и дељења у скупу $\mathbb{N}_0$. Дељење са остатком у скупу $\mathbb{N}_0$ (једнакост $a = bq + r, 0 \leq r < b$). Својства дељивости; чиниоци и садржаоци природног броја. Дељивост са 2, 5 и декадним јединицама. Дељивост са 4 и 25. Дељивост са 3 и 9. Скупови и скуповне	Вербално-текстуални, демонстративни, решавање проблема, учење путем открића, илустративни Матична школа је опремљена паметним таблама а школа у Враћевшници пројекторима тако да се у настави користе електронски уџбеници. Визуелна обрада свих тема помаже у лакшем усвајању свих потребних садржаја. Ученици се подстичу да размишљају и активно учествују у обради тема. На часовима утврђивања инсистира се да сваки ученик самостално или у групи увежбава градиво. Ученици се подстичу на вршњачку подршку и сарадњу.	- активност на часу - усмени одговор - самостално урађени задаци на часу - писмене провере - домаћи задаци - кратки одговори у оквиру решавања задатка пред таблом - истраживачки задатак - пројектни задатак - однос према раду

	<p>25 и декадним јединицама;</p> <ul style="list-style-type: none"> – разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце; – одреди и примени НЗС и НЗД; – изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке; – правилно користи речи и, или, не, сваки у математичко-логичком смислу; 	<p>операције: унија, пресек и разлика.</p> <p>Прости и сложени бројеви.</p> <p>Ератостеново сито.</p> <p>Растављање природних бројева на просте чиниоце.</p> <p>Заједнички делилац и највећи заједнички делилац. Еуклидов алгоритам за налажење НЗД.</p> <p>Заједнички садржалац и најмањи заједнички садржалац. Веза између НЗД и НЗС.</p>		
<p>ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> – анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом; – опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг; – нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор; – упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски; – преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом, – правилно користи геометријски 	<p>Тачке и праве; односи припадања и распореда.</p> <p>Однос правих у равни; паралелност.</p> <p>Мерење дужине и једнакост дужи.</p> <p>Кружница и круг. Кружница и права.</p> <p>Преношење и надовезивање дужи.</p> <p>Централна симетрија.</p> <p>Вектор и транслација.</p>		

	прибор;			
УГАО	<p>– идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе;</p> <p>– нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор;</p> <p>– измери дати угао и нацрта угао задате мере;</p> <p>– упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно,</p> <p>– реши једноставан задатак применом основних својства паралелограма (једнакост наспрамних страница и наспрамних углова);</p>	<p>Угао, централни угао; једнакост углова.</p> <p>Надовезивање углова (суседни углови, конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање углова).</p> <p>Упоредни углови; врсте углова.</p> <p>Мерење углова, сабирање и одузимање мере углова.</p> <p>Угао између две праве; нормалне праве; унакрсни углови.</p> <p>Углови на трансверзали.</p> <p>Транслација и углови.</p>		
РАЗЛОМЦИ	<p>– прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке и децималне бројеве и преводи их из једног записа у други;</p> <p>– одреди месну вредност цифре у запису децималног броја,</p> <p>– заокружи број и процени грешку заокругљивања;</p> <p>– израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину;</p>	<p>Појам разломка облика a/b ($a, b \in \mathbb{N}$).</p> <p>Придруживање тачака бројевне полуправе разломцима.</p> <p>Проширивање, скраћивање и упоређивање разломака.</p> <p>Децимални запис броја и превођење у запис облика a/b ($b \neq 0$). Упорјеђивање бројева у децималном запису.</p> <p>Заокругљивање бројева.</p> <p>Основне рачунске операције с</p>		

	<ul style="list-style-type: none"> – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину; – одреди проценат дате величине; – примени размеру у једноставним реалним ситуацијама; – примени аритметичку средину датих бројева; – сакупи податке и прикаже их табелом и кружним дијаграмом и по потреби користи калкулатор или расположиви софтвер; 	<p>разломцима (у оба записа) и њихова својства. Изрази.</p> <p>Једначине и неједначине у скупу разломака.</p> <p>Примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера). Основна неједнакост $p < (p+q)/2 < q$.</p>		
ОСНА СИМЕТРИЈА	<ul style="list-style-type: none"> – идентификује осносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије; – симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор; – конструише симетралу дужи, симетралу угла и примењује њихова својства; – конструише праву која је нормална на дату праву или паралелна датој прави. 	<p>Осна симетрија у равни и њене особине.</p> <p>Оса симетрије фигуре.</p> <p>Симетрала дужи и конструкција нормале.</p> <p>Симетрала угла.</p>		

Начини организације наставе и учења (непосредан рад, рад на даљину, ваншколски рад) У школским просторијама не постоје специјализоване учионице за наставу математике, односно математички кабинет, па ће се настава математике изводити у заједничким учионицама за све предмете. Учионице су аранжиране тако да доприносе, између осталог, и настави математике (слике славних математичара, пригодне илустрације на зидовима и паноима које често креирају и сами ученици, модели које праве ученици). Техничка опремљеност свих учионица је на високом нивоу, тако да се настава може обогатити додатним дигиталним садржајима када је то потребно.

У случају одсуствовања ученика, увек постоји могућност да се они укључе на час уз помоћ Google Meet -а. ученик на тај начин и чује и види (садржај паметне табле се дели) оно што се ради на часу. Уз помоћ ове апликације одржавају се и часови у случају ванредних околности и потребе да се настава одржава на даљину, као и допунска и додатна настава ако не може да се организују због недостатка простора и времена. Користи се и Гугл учионица за поделу додатних садржаја и додатну размену материјала са ученицима. На тај начин настава се организује сасвим асинхроно, тако да ученици не морају да раде у исто време, већ када то њима одговара.

Корелација

Тема	Наставни садржаји у оквиру теме	Хоризонтална корелација (међупредметна/унутарпредметна)	Вертикална корелација (међупредметна/унутарпредметна)
ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	Појам скупа, елементи и начини задавања, Операције са скуповима, Еуклидов алгоритам	Географија (Примери везани за географску карту), Биологија, Српски језик, Информатика	Скупови - математика, млађи разреди
	Појам дељивости		Српски језик 6. разред (Прелазак Л у О)
	Прости и сложени бројеви	Историја (Грчка култура - Ератостен)	
ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ	Тачка, права и раван и њихови односи	Историја (Грчка култура - Питагорејци и Еуклид, грчко писмо)	Геометријске фигуре - математика, млађи разреди
	РАЗЛОМЦИ	Ликовна култура, Музичка култура, Српски језик	Разломци - математика, млађи разреди
	Децимални запис разломка	Физика, Хемија	
УГАО	Изрази и бројевна вредност израза		Математика, млађи разреди
	Једначине	Физика, Хемија	Једначине - математика, млађи разреди
	Појам, врсте углова, мерење и упоређивање углова	Географија (мерење висине Сунца)	Физика 7. разред (Коси хитац)
	Комплементни и суплементни углови		Једначине - математика, млађи разреди
	Углови са паралелним крацима	Географија (мерење полупречника Земље) Историја (Грчка култура - Ератостен, Александар Велики)	
ОСНА СИМЕТРИЈА	Пресликавање фигура осном симетријом	ТИО (Техничко цртање као основ графичке комуникације), ликовна култура	

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, начина израде домаћих задатака у складу са планом индивидуализације или ИОП-ом...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи (размена искустава и материјала за рад)...

Начин провере остварености прописаних образовних стандарда/ циљева учења наставног предмета (критеријуми формативног и сумативног оцењивања):

Елементи оцењивања:

- усвојеност образовних садржаја;
- примена знања;
- активност ученика.

Ученик у току школске године може добити оцену на основу:

- писмених провера знања-контролних вежби и писмених задатака;
- формативног оцењивања
- усменог испитивања;
- домаћег задатка
- раду на пројекту
- такмичења

Писмене провере знања се најављују ученицима и одржавају према унапред утврђеном распореду. Ученици имају четири писмена задатка и четири контролне вежбе у току једне школске године. Иницијални тестови, годишњи тестови и петнаестоминутни тестови се не оцењују, они служе само за проверу усвојености одређеног дела градива.

Ученик који на писменој провери оствари бар 90% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 5.

Ученик који на писменој провери оствари бар 70% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 4.

Ученик који на писменој провери оствари бар 50% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 3.

Ученик који на писменој провери оствари бар 30% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 2.

Формативно оцењивање подразумева свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника. Бележи се колико је ученик самостално (у свесци или на табли) урадио задатака основног, средњег и напредног нивоа. На основу овога а у зависности колико је урађено уопштено задатака у свакој теми, формира се оцена након сваке обрађене теме.

Ученик се по потреби усмено испитује где ће се оцењивати свеобухватност одговора, прецизност и поступност, хоризонтално и вертикално повезивање градива

Ученици који су редовно имали домаће задатке могу добити једну оцену више која може да им повећа просек оцена на крају сваког полугодишта. За три недоношења домаћег 1 у свеску, а након опомене и у дневник.

Након рада на пројекту ученик се оцењује од стране наставника али и од других ученика. Оцењује се степен ангажовања, квалитет презентовања и квалитет самог рада / презентације. Узима се просечна оцена свих ових критеријума.

Ученици који су остварили успех на такмичењу награђују се оценом 5 за сваки ниво такмичења.

У случају наставе на даљину ученици ће, поред горе наведеног, бити оцењивани и на основу активности на изабраној платформи за онлајн наставу. Такође, водиће се рачуна о редовности слања домаћих задатака на Google учионици. Ученици ће писмене и контролне задатке радити код куће ако нису у могућности да дођу у школу и радове ће слати на Google учионици.

Наставна тема	О Ц Е Н А			
	2	3	4	5
Природни бројеви и дељивост	Разуме појмове претходник и следбеник; уме да одреди парне и непарне бројеве; уме да изврши једну рачунску операцију са природним бројевима; уме да одреди количник и остатак при дељењу; разуме појам скупакао и појмове : празан скуп, једнакост скупова, подскуп скупа; уме да нацрта Венов дијаграм и да га протумачи; уме да одреди унију и пресек два скупа; зна када је један број дељив другим; уме да растави природан број на просте чиниоце и одреди НЗС и НЗД два двоцифрена броја	Уме да израчуна вредност једноставнијег бројевног израза; решаваједноставну линеарну једначину; употребљава одговарајуче скуповне ознаке, изводи скуповне операције уније, пресека, разлике; уме на основу Веновог дијаграма да запише елементе уније, пресека и разлике два скупа; разуме помове садржалац и делилац; уме да примени основна правила дељивости са 2, 3, 5, 9 и декадном јединицом; разликује просте и сложенебројеве,	Уме да израчуна вредност сложеног бројевног израза; користи бројеве и бројевне изразе у проблемским ситуацијама; уме да састави и реши линеарну једначину и неједначину; уме да решава изразе у вези операција са скуповима, тумачи Венов дијаграм два или три скупа и користи га у проблемским задацима; уме да примени основна правила дељивости	Уме да израчуна вредност сложеног бројевног израза; користи бројеве и бројевне изразе у проблемским ситуацијама; уме да састави и реши линеарнуједначину и неједначину; правилно користи речи и, или, не, сваки; користи Венов дијаграм и скуповне операције за решавање проблемских задатака; оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама; оперише са НЗС и НЗД у проблемским ситуацијама

		уме да одреди НЗС и НЗД	са 4 и 25; разуме појам дељивости у проблемским ситуацијама, примењује НЗС и НЗД	
Основни појмови геометрије	Распознаје геометријске објекте(права, дуж, полуправа, раван, кружна ица, круг, угао и др.);распознаје паралелне и нормалне праве;уме да опише основне појмове у вези са кругом(центар, полупречник, тангента, тетива);уме да одреди положај тачке и праве у односу на круг; влада појмом вектор.	Црта геометријске објекте користећи прибор; разликује паралелне и нормалне праве и уме да их нацрта; уме да упореди, сабира и одузима дужи конструктивно и рачунски; анализира односе датих геометријских објеката и записује их математичким писмом; влада појмом транслација.	Уме да конструише праву нормалну на дату праву или паралелну дату прави; уме да преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом.	Црта и конструише по потреби геометријске објекте; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих; закључује користећи особине паралелограма.
Угао	Разликује неке врсте углова, уме да их нацрта и обележи, уме да користи угломер; сабира и одузима углове изражене у степенима	Труди се да прилично редовно ради домаће задатке; труди се да не пропусти да понесе потребан прибор; често учествује у раду на часу; влада појмом централни угао, угао, елементи угла, уочава њихове моделе у равни и уме да их нацрта и обележи; влада појмовима суседни, упоредни, унакрсни углови, уочава њихове моделе у равни и уме да их нацрта; уме да упоређује углове; зна које су јединице за мерење углова; сабира и одузима углове графички и рачунски; уме да одреди комплементне и суплементне	Редовно ради домаћи, доноси потребан прибор, активно учествује у раду на часу; уме да одреди суплементне, комплементне, упоредне, унакрсне углове и рачуна са њима; влада појмовима углови на трансверзали и углови са паралелним крацима; уочава њихове моделе у равни и уме да одреди њихове мере	Рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; рачуна са угловима користећи особине углова на трансверзали и углова са паралелним крацима

		углове и рачуна са њима ако су изражени у степенима		
Разломци	<p>Уме да прочита и запише разломак, уме да преведе неправи разломак у мешовит број и обратно; уме да преведе децимални запис у разломак и обратно; уме да упореди по величини разломке истих именилаца и разломке у децималном запису; уме да изврши једну рачунску операцију са разломцима (сабира и одузима разломке истих именилаца)</p>	<p>Труди се да прилично редовно ради домаће задатке; труди се да не пропусти да понесе потребан прибор; често учествује у раду на часу; уме да одреди реципрочну вредност броја; уме да упореди по величини разломке различитих именилаца; уме да израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета са разломцима истог записа; уме да реши једноставну линеарну једначину и неједначину</p>	<p>Уме да упореди по величини разломке различитих записа; уме да израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета укључујући и заграде; користи разломке и изразе са разломцима у једноставним реалним ситуацијама; уме да решава линеарне једначине и неједначине у којима се непозната појављује само у једном члану</p>	<p>Уме да одреди вредност сложенијег бројевног израза; користи разломке и изразе са разломцима у реалним ситуацијама; саставља и решава линеарне једначине и неједначине и користи их у сложенијим текстуалним задацима</p>

<p style="text-align: center;">Осна симетрија</p>	<p>Интуитивно схвата појам подударних фигура(кретањем до поклапања);уме да конструишесиметралу дужи и симетралу угла.</p>	<p>Труди се да прилично редовно ради домаће задатке; труди се да не пропустида понесе потребан прибор; често учествује у раду на часу;уме да уочи осносиметричне фигуре и одреди осу симетрије;уме да примени својства симетрале угла и симетрале дужи.;</p>	<p>Симетричнопресликава тачку,дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор;користи подударност и везује је са карактеристичним својствимс фигура.</p>	<p>. Познаје познаје осну симетрију и њена својства;конструише нормалу на дату праву кроз дату тачку;примењује подударност повезујући разна својства геометријских фигура.</p>
<p style="text-align: center;">Све теме</p>	<p>Често пропусти да уради домаћи задатак; често пропусти да донесе потребан прибор, ретко учествује у раду на часу</p>	<p>Труди се да прилично редовно ради домаће задатке; труди се да не пропусти да понесе потребан прибор; често учествује у раду на часу;</p>	<p>Редовно ради домаћи , доноси потребан прибор, активно учествује у раду на часу;</p>	<p>Редовно ради домаћи , доноси потребан прибор, активно учествује у раду на часу</p>

ДОПУНСКА НАСТАВА

Допунска настава се организује за све ученике:

- који не усвоје потребан минимум захтева за одређени наставни предмет,
- који не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја,
- који наилазе на различите тешкоће у учењу,
- за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и
- за оне који желе да утврде и прошире своје знање, са циљем разумевања, препознавања и отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Циљ: Надокнађивање пропуштеног градива. Усвајање наставног садржаја који ученици нису усвојили током редовне наставе. Усвајање наставних садржаја предвиђених наставним планом и програмом на основном нивоу. Пружање индивидуалне помоћи ученицима у учењу и бољем разумевању наставних садржаја. Пружање помоћи ученицима који су због болести, слабог предзнања или било ког другог разлога нису усвојили одређено наставно градиво.

Задаци: Уочавање ученика који спорије напредују, организација допунског рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика), извођење наставе, праћење ученика. Боље разумевање појмова; усвајање основних знања; препознавање и разумевање наставникових инструкција; повезивање градива и примена наученог.

Вредновање – начин коришћења резултата вредновања: Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације о раду и напредовању ученика.

Наставне теме:

1. Природни бројеви и дељивост
2. Основни појмови геометрије
3. Угао
4. Разломци
5. Осна симетрија

ДОДАТНА НАСТАВА

Додатном наставом треба да буду обухваћени ученици који:

- постижу изузетне резултате у одговарајућим наставним предметима;
- испољавају посебне склоности и интересовања;
- који су на такмичењима и конкурсима постигли запажене резултате;
- који су на тестовима способности идентификовани као даровити;
- који су у процесу стицања знања, умења и вештина испољили креативност.

Циљ: Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе ради бржег и темељнијег увођења даровитих ученика у свет науке.

Задаци:

- идентификовање даровитих ученика на основу: успеха у школи, интересовања, способности и креативности и на основу резултата на тестовима способности,
- организација додатног рада (избор садржаја за одређени разред или за одређеног ученика),
- извођење додатне наставе,
- продубљивање постојећих и стицање нових знања у зависности од индивидуалних потреба, интересовања и способности,
- подстицање развоја и испољавање креативних потенцијала личности и усмеравање,
- подстицање развоја самосталности у стицању знања и особљавање за самостално коришћење извора информација,
- груписање ученика према способностима и интересовањима, чиме се стварају услови за индивидуализацију додатног рада
- праћење ученика.

Вредновање – начин коришћења резултата вредновања: Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације о раду и напредовању ученика.

Наставне теме:

1. Прости и сложени бројеви
2. Скраћивање, проширивање и упоређивање разломака
3. Логички задаци
4. Проблемски задаци са разломцима
5. Магични квадрати